

AFAD BAŞKANI: “TÜRKİYE BAŞARISINI TECRÜBESİNE, SİSTEMLİ OLMASINA VE SİYASİ İRADERESİNE BORÇLU”

T.C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanı
Dr. Fuat Oktay

1964 yılında Yozgat’da doğdu. 1985 yılında Çukurova Üniversitesi, İşletme Bölümü’nden mezun olduktan sonra üniversitede araştırma görevlisi olarak çalıştı. 1990 yılında, ABD Wayne State Üniversitesi’nde İmalat Mühendisliği alanında yüksek lisans ve İşletme alanında MBA programlarını tamamladı. Beykent Üniversitesi’nde Dekan Yardımcılığı ve İşletme Bölüm Başkanlığı da yaptı. THY A.S.’de Stratejik Planlama ve İş Geliştirme, Satış ve Pazarlama, Üretim Planlaması ve Bilgi Teknolojilerinden sorumlu Genel Müdür Yardımcılığı görevini yürüttü. Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu’nda Türk-İngiliz, Türk-Alman ve Türk-İspanyol İş Konseyleri Yürütme Kurulu üyeliklerinde bulundu. Dr. Fuat Oktay, 2 Ocak 2012 tarihinden beri T.C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı görevini yürütmektedir.

ORSAM: Suriye krizinin genel gelişimine baktığımızda mülteciler önemli bir boyut olarak öne çıktı. Türkiye her ne kadar krize hazırlıksız yakalanmış ve yoğun bir mülteci akımıyla karşı karşıya kalmış olsa da bununla başa çıkma ve bunu yönetme konusunda çok başarılı bir performans sergiledi. Çeşitli şekillerde Türkiye dışında yaptığımız temaslarda bunu ayrıca gözlemliyoruz. Burada izlenen stratejiyi kısaca özetleyebilir misiniz, başarının arkasında yatan faktörler nelerdir?

Dr. Fuat Oktay: Öncelikle, hoş geldiniz demek istiyorum. Ben de ORSAM ile görüşlerimizi paylaşıyor olmaktan duyduğum memnuniyeti ifade etmek isterim. Başarı hepimizin başarısı aslında. Biz bunu, Türkiye'nin başarısı olarak

görüyoruz. AFAD olarak biz, bir ortak gücü harekete geçirdiğimizi, Türkiye'nin ortak gücünü harekete geçirdiğimizi düşünüyoruz. Mart-Nisan 2011, mülteci krizinin ilk ortaya çıktığı dönem ve şu an itibarıyla neredeyse 3 yılı tamamladığımız bir süreçten bahsediyoruz. Bu 3 yıl sonunda şu anda Türkiye'de 800 bini aşkın geçici koruma statüsüne sahip mülteci söz konusu. Yani biz mülteci diyoruz, ama resmi olarak mülteci statüsünde değil misafirlerimiz; kendilerine koruma altında bir statü vermiş bulunmaktayız. İlk günden itibaren Sayın Başbakanımızın da talimatıyla açık kapı politikası uyguladık. Yani, Türkiye bütün her şeyiyle kapılarını açacağını ifade etti. Komşusunda devam eden bir dram, bir zulüm var ve insanların üstüne, evlerinin üstüne, bombaların yağdığı

bir ortamda, insanlar kendilerine güvenli bir yer ararken Türkiye kapılarını açtı. Bunun koordinasyonu aşamasında ilk günlerden itibaren AFAD öne çıktı.

Bizim yaptığımız çalışmalar sürekli ileriye dönük, uygulanabilir ve çok güçlü bir şekilde planlanan lojistik bir boyuta sahip ve bunu siyasi olarak ciddi bir kararlılık ile açık kapı politikası adı altında uyguladık. Yine, siyasi anlamda hükümetin her türlü imkânıyla arkamızda olması, bütün lojistik faaliyetleri yürütmemiz için sadece mali boyutta değil, her alanda en büyük yardımcımız oldu. Yine bir başka önemli unsur da bizim bu hizmeti verirken bütün kurum ve kuruluşlarımızın ortak gücünü harekete geçirmemizdi. Bu süreçte, bütün kurum ve kuruluşlarımızın hazırlık düzeyi ile kapasite ve kabiliyetlerinin ileri düzeyde olduğu

nu gösterdik. Hepsinden önemlisi, Türk insanının sıkıntıda olana misafirperverliğini her alanda göstermesiydi. Demek istediğim Türk insanının sadece sıkıntıda olana kucağını açması değil, buna ek olarak sofrasını, kapısını açması, bu süreci bizim için daha kolay kıldı.

Bu bağlamda özellikle ifade etmemiz gereken bir faktör var. Bizim AFAD ve Türkiye olarak yaptığımız tamamen sistemli hareket etmek oldu. Başarı faktörünün altında yatan ana etmen de budur. Sistemden kastımız da gelenlere sadece barınma ve beslenme hizmeti sunmak değildir. Biz asla böyle bir şey düşünmedik. Biz dedik ki; öyle bir sistem kuralım ki bu sistem sürdürülebilir olsun, bu sistem geliştirilebilir olsun ve bu sistem modüler olsun. Yani, sistemi parçalara ayırıyor olabilelim ve bu parçaları genişletebilelim veya

Bizim AFAD ve Türkiye olarak yaptığımız tamamen sistemli hareket etmek oldu. Başarı faktörünün altında yatan ana etmen de budur.

daraltabilelim. Farklı alanlarda, farklı isteklere daha esnek bir yapıda cevap veriyor olabilelim istedik. Dolayısıyla günübirlik ihtiyaçlara cevap vermekle yetinmedik. Tamamen böylesi bir sistemin geliştirilmesine odaklandık.

Başarımızın altında yatan sebepleri çok basit bir şekilde bu çerçevede ifade edebilirim.

Geçici koruma statüsü altındaki Suriyeliler genelde iki kategoride değerlendiriliyor. Kampalarda kalanlar ve kamp dışında kalanlar. Özellikle kamplardaki fiziki altyapı konusunda Türkiye'nin başarısı uluslararası alanda da takdir edilen bir konu. Genel anlamda kamplardaki mevcut durumu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Biz bugüne kadar kamp ya da

geçici barınma merkezi ismini kullanmaktan kaçındık ve yine dikkat edersiniz ki biz hep çadırkent veya konteyner kent demeye çalıştık. Gelen insanlara mülteci veya geçici koruma altındaki insanlar da demedik; orada da misafir kelimesini kullandık ve bunu da bilinçli olarak yaptık. Bu da sistemimizin bir parçasıydı. Konteyner kent veya çadırkent dedik, çünkü gelenler bir zulümden, bir savaştan kaçtılar. Buraya geldiklerinde, ne kadar iyi olursa olsun, sonuçta bir kampta yaşıyorlardı, ama ismini kent koymamız ki en azından bir kentte yaşadıkları psikolojisine sahip olsunlar istedik. Misafir dedik ki kendi çalışmamız da evindeki misafirine nasıl davranıyorsa bu kentlerde yaşayan insanların da bir misafiri olduğunu, o incelikle hareket etmesi gerektiğini düşünsün istedik. Yani

sadece siyasi veya yasal sebeplerden dolayı bu hizmeti yapmasını istedik.

Şimdi kamplar özelinde az önce sistem dediğimiz unsurun içeriğinde ne var ona gelirsek; her şeyden önce bu kentlerimizde çok güçlü bir altyapı kurduk. Örnekleme gerekirse, su, elektrik ve internete kadar varan iletişim altyapısını götürdük. Yollar ve mahalleler yaptık ve bütün her şeyiyle 15 veya 20 bin nüfuslu bir şehre gittiğiniz zaman orada gördüğünüz her şeyi bizim kamplarımızda bulabilirsiniz. Gittiğinizde bir okul kampüsü bulursunuz mesela; çocuğu oraya aldığımızda bütün o savaş ortamını, yaşadığı sıkıntılarını, stresini unuttur. Bu ortam bizim kampüs ortamlarımız ile aynıdır, aynı kaliteye sahiptir. Diğer taraftan, hastanelerimize baktığınızda bütün her şeyiyle bir poliklinik hizmetinin tam donanımlı boyutta verildiğini, kendi hastanelerimizde ve sağlık merkezlerimizde sunulan hizmetlerin pek çoğunun arz edildiğini ve aynı hassasiyetle çalışanlarımızın, doktorlarımızın ve sağlık personelimizin bu hizmeti verdiğini görürsünüz. Diğer taraftan, bir lojistik merkezimiz vardır ve bu lojistik merkezimiz, gıda ve giyim gibi her açıdan donanımlıdır.

Şimdi bütün bu çalışmaların arka planında yine bir sistem vardır. Sadece kamplarımızda şu an 220 bin kişi kalıyor ve 22 tane

kampımız var; bunlara baktığınızda ortak standardı görürsünüz. Hangi kampımıza, ne zaman giderseniz gidin bir ortak standart bulursunuz. Örneğin, 10 farklı ilimizde 22 kampımız var ve kamplarımızdaki okullarımızda yaklaşık 63-64 bin öğrencimiz var. Bunlar ilkokul, ortaokul ve lise öğrencileri. Hatta bu sayıları sizinle paylaşacak olursam, bugün itibarıyla bizim yaklaşık 6.300 okul öncesi öğrencimiz, 31 bine yakın ilkokul öğrencimiz, 17.600 ortaokul öğrencimiz ve 7.900'e yakın lise öğrencimiz var. Yine, buralardan mezun olanlar şimdi üniversiteye başlıyorlar. 2.800 tane öğretmenimiz var; bunların 2.300'ü Arapça bilen, Arap öğretmenler ya da Arap kökenli öğretmenlerimiz. Dahası, bunların 500'ü yine Milli Eğitim Bakanlığımız bünyesindeki Türk öğretmenlerimiz. Dolayısıyla burada şunu yapıyoruz: Milli Eğitim Bakanlığımıza diyoruz ki biz altyapıyı kuruyoruz, okullarımızı kuruyoruz, ama bunun uzmanı biz değiliz. Demek istediğim burada Milli Eğitim Bakanlığımız var ve bütün her şeyi ile bunun uzmanı olan, yani müfredatın ne olacağıyla ilgilenen, standartların belirleneceği ve sürdürülebilir bir kalitenin sağlanacağı bir sistemin uzmanı. Milli Eğitim Bakanlığımızı davet ediyoruz ve diyoruz ki siz bu sistemin sürdürülmesinden sorumlusunuz. Aynı zamanda diyoruz ki, siz kamp

10 farklı ilimizde 22 kampımız var ve kamplarımızdaki okullarımızda yaklaşık 63-64 bin öğrencimiz var.

yönetimine karşı da sorumlusunuz. "Lojistiği biz sağlarız hizmeti siz sağlırsınız", ama kamp yönetiminin belirlediği standartlar çerçevesinde. Müthiş bir işbirliği, burada harika bir şekilde devam ediyor.

Şu anda dediğim gibi, belki de dünyadaki en kaliteli hizmeti veriyoruz. Aynı sistemli yaklaşımı hastanelerimizde de uyguluyoruz. Sağlık Bakanlığımıza dönüyoruz ve diyoruz ki, 'tamam biz hastanemizi kurarız, ama bunun standartları sizde. Buradaki uzman sizsiniz.' Bu defa Sağlık Bakanlığımız ile masaya oturuyoruz ve diyoruz ki "kurulmdan sonraki hizmetin kalitesi ve sürdürülebilirliği de sizdedir." Oraya baktığımızda da bugüne kadar verdiğimiz yaklaşık 2.milyon 400 bin poliklinik hizmetimiz var. Bu ciddi bir rakam. Şimdi onun ötesinde 300 bine yakın hastanelerde yatan hastalara

verdiğimiz hizmetlerimiz var. 40 bine yakın ameliyatımız var. 10 bini aşkın doğumumuz var kamplarımızda. Bir başka yere bakıyoruz, mesela, işin yemek, gıda boyutuna. Tarım Bakanlığımıza diyoruz ki "gıda güvenliğinde biz, sizi sorumlu tutarız." Herhangi bir gıda zehirlenmesine karşı doğrudan siz sorumlu olacaksınız, dolayısıyla gıda güvenliğini sağlıyor olacaksınız.

Zaten Türkiye'de sağlanan bir altyapı var, bir tecrübe var ve onu kamplara yansıtıyoruz; kamp yönetimine de bizlere de karşı sorumlusunuz diyoruz. Diğer tüm birimlerimizde aynı şekilde davranıyoruz. Güvenlik boyutunda İçişleri Bakanlığımıza dönüyoruz ve diyoruz ki "kampın güvenliği ile ilgili siz sorumlusunuz." Standartlar şunlardır, sürekliliğini sağlayacaksınız. Bütün bunlar bir bütün. Bunun içerisinde sosyal tesisler var

tabii; yani sadece okul ve çocuklar ile sınırlandıramayız. Bunun yanı sıra camiler ve kurslar açılmaktadır. 160'a yakın kursumuz var ve yetişkin kursiyerlerimiz buralarda kurslara devam ediyorlar. Kurs merkezlerimizdeki İngilizce, Türkçe, Arapça, bilgisayar, kuaförlük, dikiş-nakış ve halıcılık gibi kurslardan şimdiye kadar 30 bini aşkın Suriyeli faydalandı ve şu anda da yaklaşık 7 bin kursiyerimiz bulunmaktadır.

Yemek konusunda ise; yemekleri içeride veriyorduk, ama sürekli gelişen bir sisteme sahip olduğumuz için daha sonra gördük ki bu konuda da bir ilerleme sağlayabiliriz. Çünkü 3 yıl bir insan aynı yerde kalınca siz dünyanın en iyi hizmetini sunsanız da o rutinden bunalıyor. Yani, kendi evi gibi hissettirmeniz lazım; yoksa hangi yemeği verir-

seniz verin oradaki memnuniyetin düştüğünü görüyorsunuz. Bunun sonucunda kamplarımızda marketler açtık. Daha sonra kamplara BM'nin Dünya Gıda Programıyla birlikte kartlar dağıttık; Kızılay da var bunun içerisinde ve kartlara belirli bir miktarda para yükledik. Sadece temel ihtiyaçlarınızı bununla alabilirsiniz dedik; şimdi herkes marketlere gidiyor. Yine, bütün konteynerlara ve çadırlara mutfak setleri dağıttık; istediklerini alıyorlar oradan ve kendi istedikleri yemekleri yapıyorlar, bulaşıklarını yıkıyorlar, kendi temizliklerini yapıyorlar. Bunların sayesinde insanlar kendilerini ev ortamlarında hissetmeye başladılar.

Yani, kısaca, burada bir bütünlük var, bir bütün olarak sistemin kalitesi söz konusudur. Bizim AFAD olarak yaptığımız, günlük

olayların ötesinde bu sistemin ürettiği bir hata var mıdır ona bakmak ve ısrarla bu sistemin geliştirilmesini takip etmek. Kamp kurulum standartlarımız, yönetim standartlarımız vardır ve bunların uygulanması noktasında da hassas davranırız. Kısaca, başarı da, sürdürülebilirlik de, kalite de buradan geliyor.

Kamplardaki durum konusunda genel anlamda bir başarı söz konusu. Öte yandan, kamplarda kalan misafirlerin dışında daha büyük bir grup kamplar dışında bazen kendi imkânlarıyla bazen farklı kanalların desteğiyi ve bazen de belli bir koruma çerçevesi olmadan yaşamını sürdürüyor. Onların dışarıda olmasının belli sebepleri var. Bazıları kendi tercihleriyle, bazıları ise kampların kapasitesinden dolayı bu yola yöneliyor. Zaman zaman kamp dışında kalanların içinde olduğu koşullara yönelik olarak kamuoyunda rahatsızlıklar öne çıkabiliyor. Kamplar dışında kalanların genel durumu hakkında ne düşünüyorsunuz ve bununla ilgili yine AFAD ve diğer devlet kurumlarımızın ve sivil toplumumuzun çalışmaları nelerdir; yetersiz ise bunu ileriye taşıyacak adımlar nelerdir?

Tabii, kampların dışı ayrı bir problem. Zaten biz onu ısrarla yine AFAD ve Türkiye olarak, dile getirmek istiyoruz ve uluslararası ca-

miada da ifade ediyoruz. Kamplardaki hizmet seviyesinin kalitesine bakarak, kamp dışındakilerin de aynı seviyede hizmet aldıkları şeklinde bir yanlığı olmasını istiyoruz. Kamp dışında problem var; problem dediğimiz hizmetin seviyesi ve kalitesiyle ilgili. Kamp dışında, şu an itibarıyla, 600 bine yakın yaşayan insan var. Yoğunluk olarak genellikle sınırlarımızın olduğu illerde, kamplarımızın olduğu illerde Suriyeliler mevcut. Buna ilave olarak belki batıya doğru gittiğimizde Mersin'i Konya'yu da sayabiliriz. Diğer tarafta, belki Batman'a belki şırnak'a kadar devam eden bir hat var. İstanbul, hatta Ankara'da, da yoğun şekilde Suriyeliler görülme-ye başlandı.

şimdi ihtiyaçlar boyutuna baktığımızda kamp içindeki insanın ihtiyacı neyse dışarıdakinin de odur. Gönül arzu eder ki herkese kamp yapalım, herkesi kampın içersine alalım. Ama bunun iki sıkıntısı var; bir, bu kadar büyük bir çoğunluğa, yani 800 binin üzerindeki bir nüfusa yetecek sürekli bir kamp yapmanız sürdürülebilir değil. İki, herkes kampa gitmek istemiyor. Hangi hizmeti verirseniz verin, ne kadar iyi olursa olsun veya siz ne kadar iyi olduğunu söylüyor olursanız olun, ısrarla kamp dışında kalmak isteyenler arasında yine farklılıklar var. Krizin başladığı ilk yıllara, 2011-12'ye baktığımızda maddi

durumu iyi olanlar, pasaportu olanlar, yani yasal yoldan Türkiye'ye kendi imkânlarıyla gelenler, daha iyi şartlarda, dışarıda ev kiralayarak kalanlar vardı. Tabii sonrasında gelir sürekli olmadığı için, onların da gelir seviyesinde çok ciddi düşüş yaşandığı için belirli bir süre sonra bir şekilde muhtaç hale geliyorlar. Sonrasında, Suriye içerisindeki karışıklığın yoğun şekilde devam etmesi ve geliri tamamen düşük veya hiçbir imkânı olmayanların geçişlerinin artması bu yapıyı değiştirdi.

Dolayısıyla, biz ilk etapta ne yapabiliriz diye sorduğumuzda, sayı hızla artmaya başlayınca sağlık hizmeti vermeye başladık. Acil sağlık hizmeti verelim dedik. Yani yaralı olarak gelenleri veya acil hastaları, hastanelerin kapısından geri çevirmeyelim dedik. Sonuçta

bu insani bir görev. Sonrasında acil hizmetlerin yeterli olmadığı görüldü ve yine siyasi bir karar olarak tüm Suriyelilere bu hizmetler açıldı. Yani, şu anda Türkiye'de bulunan Suriyeliler, kayıt yaptırmaları şartıyla -yaptırmadırsa bile hastanelere gittiklerinde bu kayıtlar yapılıyor zaten- tüm devlet hastanelerinden hizmet alabilir durumundalar. Şimdi sağlık hizmeti açısından baktığımızda bu bir rahatlama sağladı, ama yeterli değildi.

Demografik yapıya baktığımızda Suriye'nin dışında 2,5milyona yakın mülteci var. Bunun 800 bini aşkın kısmı Türkiye'de, geri kalanları ise Ürdün, Mısır, Irak, Lübnan gibi bölge ülkelerinde yer almaktadır. Bizde olanların yaklaşık 4'te 3'ü kadın ve çocuklardan oluşuyor. Türkiye'de nüfusun normal olarak yüzde 20'si çocuktur, ama

AFAD BAŞKANI: “TÜRKİYE BAŞARISINI TECRÜBESİNE, SİSTEMLİ OLMASINA VE SİYASİ İRADESİNE BORÇLU”

Suriye’den gelen insanların yüzde 25-30’u çocuk. Şimdi bu çocukları sokaklardan çekmemiz gerekiyor; bizim bu çocuklara başka birileri ulaşmadan bizim ulaşmamız lazım. Dolayısıyla bununla ilgili yoğun çalışmalarımız var. Okullaşmayla ilgili, dışarıdaki çocukların sokaktan çekilmesiyle ilgili çalışmalarımız var. Şu an sadece Suriyeliler için kurmaya çalıştığımız, 15’e yakın okul var. Burada da UNICEF ile birlikte çalışıyoruz, ama yeterli değil. Milli Eğitim Bakanlığı ile de çok ciddi bir çalışmamız var; devlet okullarının ikinci öğretim yoluyla buralarda hizmet verip veremeyeceği araştırılıyor. Eğer bu sağlanırsa şu anda bütün valiliklerimiz ile yerelde ve bakanlığımızla da genelde bu konuyu çözmeye çalışıyoruz. Bu konuyu çözebilirsek ciddi bir ihtiyacı ortadan kaldırmış olacağız, ama şu anda yaklaşık 10-

15’e yakın okulun yapımı da devam ediyor.

Gıda veya barınma ihtiyacı açısından kendisine yeterli olanlar var, sıkıntıda olanlar var. Sıkıntıda olanlara baktığımızda yine gelir seviyesi tamamen düşük olanlar karşımıza çıkıyor. Fakir aileleri tespit etmek için bir başka çalışmamız var. Burada zaten kamp dışındaki hizmetleri tamamen devletin götürmesini istemiyoruz; bütün çalışmalarını sivil toplum kuruluşlarımızla birlikte yürütmek istiyoruz. Ayrıca uluslararası sivil toplum kuruluşları ile birlikte, BM ile birlikte çalışıyoruz. Bütün hepsine diyoruz ki ‘buyurun beraber yapalım.’ Biz AFAD olarak da bir sistem geliştirdik adına da “Yardım Dağıtım Sistemi” dedik. Elektronik bir sistem bu; bütün Türkiye’deki mültecilerin tamamını biyometrik kayıt altına alıyoruz. Kamplardakilerin

tamamı alınmış durumda; şu anda da dışarıda kayıtlar başladı. Kayıtları aldığımızda tamamen ihtiyaç listesi ortaya çıkmış olacak. Zaten şu an genel ihtiyaçların çoğunu da biliyoruz. Dönüyoruz yardım yapacak kuruluşlara diyoruz ki “bakın size kullanıcı adı, kimliği ve şifre verebiliriz, ihtiyaçları buradan net görebilirsiniz ve nereye ne tür yardım yapabileceğinizle ilgili taahhütte bulunabilirsiniz.” Bununla ilgili yoğun çalışmalarımız var ve aynı şekilde sivil toplum kuruluşlarımızın çok yoğun çalışmaları var. Hemen hemen hepsi de şu anda sahada.

Önceden sivil platform boyutunda bir kampanya başlatılmıştı; sonrasında AFAD kolaylaştırıcı bir rolde bu kampanyanın koordinasyonunda yer aldı. “Bir Ekmek Bir Battaniye” kampanyasını hatırlarsınız. O kampanya daha çok Suriye’de kalışı teşvik edelim amacıyla Suriye’nin içerisine yardıma dönüktü. Şimdi onun bir sonraki uzantısı olarak, yine sivil platformun öncülüğünde başlatılan, “Sana İhtiyacım Var” kampanyası yürütülüyor. Bu kampanyada, bir Suriyeli çocuğun gözüyle ‘bizim size ihtiyacımız var’ mesajı iletiliyor. O kampanya halen devam ediyor ve bu ay sonuna kadar devam edecek. Tüm illerde yoğun bir aynı yardım çalışması var. Yine, Türkiye Diyanet Vakfı olsun, Kızılay olsun diğer sivil toplum kuruluşlarımız olsun

çok yoğun bir şekilde yardım toplama faaliyetlerinde yer alıyorlar. Bütün bunları bölgeye, ihtiyacı olan yerlere sevk ediyoruz. Ama bu yeterli mi, değil.

Şu anda bizim Türkiye olarak bütçeden yapılan harcamalarımız, BM standartlarında ele alındığında 2,5 milyar doları aşmış durumda. BM standardında diye özellikle belirtiyorum; bu normalde orada çalışan herkesin ücretlerini de içinde barındıran, kampların maliyetlerinin ise tamamını içinde barındıran bir sistem, BM’nin kendi sistemidir. Ona göre hesapladığımızda, 2,5 milyar doları aşmış durumda. Şimdi sivil toplum kuruluşlarımız yine yaklaşık 400 milyon doların üstünde bir yardımda bulundu. Bunları da biliyoruz. Sivil toplum kuruluşlarımızın ifade ettikleri bunun çok çok üzerinde, ama bize rapor edilenle hareket ettiğimiz için bu kadarını açıklayabiliyoruz. Bunun çok üzerinde olduğunu da biz tahmin ediyoruz.

Peki, bu noktada uluslararası kuruluşların katkısı konusunda ne diyebilirsiniz?

Tabii uluslararası yardım burada çok önemli; uluslararası yardım çok da gelmiyor. Bugün itibarıyla hala 183 milyon dolar uluslararası yardım söz konusu. Bu, rakama Türkiye’nin harcadığı miktar dahil değil. Bunun sadece 105 milyon doları BM’den. Bu da BM Mül-

teciler Yüksek Komiserliği, UNICEF ve Dünya Gıda Programı'ndan geldi. UNICEF'in 6 milyon dolarlık bir yardımı var. Diğerleri de 50 milyon dolar civarındadır. Bu yeterli değil tabii; çok düşük bir rakam ve dolayısıyla biz bütün dünyaya Şunu söylüyoruz: Kamp dışında uluslararası camianın ve sivil toplum kuruluşlarının çok daha ciddi şekilde rol alması, sorumluluk alması gerekiyor. Biz burada AFAD olarak kolaylaştırıcı unsur olacağız. Her türlü iş birliğine açık olacağımızı belirtiyoruz, ama belediğimiz daha fazla katkı, sadece yerli sivil toplum kuruluşlarına değil, BM de dahil olmak üzere uluslararası sivil toplum kuruluşlarına sesleniyoruz. Yine diğer ülkelerden özellikle de geliŐmiŐ ve geliŐmekte olan ülkelerden daha geniŐ katkı beklentisinden bahsediyorum. Bu yardım çağrısına henüz ciddi bir

cevap yok, ama yerel sivil toplum kuruluşlarımız ellerinden gelen her Şeyi sonuna kadar yapıyorlar.

Tabii bir de sınırın ötesine yapılan yardımlar var.

Evet, bu noktada yine Suriye tarafında bir 'sıfır noktası yardımları' diye ifade ettiğimiz uluslararası hukuka uygun biçimde Türkiye'nin geliŐtirdiđi bir sistem söz konusu. Suriye sınırını geçmeden, sınırın Türkiye tarafında bir yardım kabul merkezi oluŐturduk. Oradan Kızılay sorumludur. Herkes oraya yardımını bađıŐlayabilir; oraya da diğer taraftan ihtiyacı olan gelir, bu yardımları diğer tarafa götürebilir. Bu yardımların da biz bütün hassasiyetimizle muhtaç olan insanlara ulaŐtırılmasını sağlamaya çalışıyoruz. Dolayısıyla, oraya da ciddi bir miktarda yardım sağlanmış durumda.

Yani bütüne baktığımız zaman belki 3,3 milyar dolarlık bir toplam yardım görüyoruz.

İnsanların bir ülkeden diğer ülkeye geçişinin mültecileri kabul eden ülkeye sosyal etkileri de doğal olarak oluyor. Bu konuda ne düşünüyorsunuz? Özellikle Suriyelilerin çoğunlukta olduğu sınıra yakın bölgelerde sosyal etki konusundaki görüşleriniz nelerdir? Bu konuyla ilgili bir çalışmanız var mı ve son olarak bu sosyal değişimin yaratacağı negatif yansımaları azaltma yönünde atılan adımlar nelerdir?

Var tabii; özellikle sınır bölgelerinde yaklaşık 12 ilimizde bu değişimin etkisi yakından hissediliyor. Hatay, Kilis, Gaziantep, Şanlıurfa, Adıyaman, Mardin hemen ilk etapta bu sosyal etkinin görüldüğü şehirlerdir. Özellikle bazı yerlerde çok ciddi sayıda Suriyeli misafirlerimiz mevcut. Bu Türkiye’de değil de başka bir ülkede olsaydı çok ciddi sıkıntılara neden olabilirdi. Bizim insanımızın engin hoşgörüsü, dar durumda olanla ekmeğini, evini paylaşma duygusu, yani kültürümüzün etkisini bu bölgelerde görüyoruz. Biz AFAD olarak ilk başta şöyle bir karar almıştık; bölgede yapılan tüm hizmetlerle ilgili zorunlu olmadığımız süreç merkez yerine yerelden tedarik etmeyi planlamıştık. Dolayısıyla, bu sayede, orada Suriyeli nüfusun

yerel halka yük olmasından ziyade şehrin ekonomisine katkı sağlamalarını istedik. Böylece sosyal barışa da katkı sağlayan bir unsur olsun diye düşünerek bu planı uygulamıştık. Şu anda da bu karara uymaya devam ediyoruz. Bunun çok ciddi katkılarını gözlemledik; ekonomik boyutta yerel ekonominin canlılığı korunmuş oldu, sosyal anlamda ise önceden belirttiğim gibi halkımızın hoşgörüsü ile gelen misafirlerimizin entegrasyon süreci başarıyla devam etmektedir. Ama şunu da gözlemlemekteyiz. Sağlık hizmetleri anlamında bölgede artan nüfus sonucunda bir kapasite sorunu ile karşı karşıya kalıyoruz. Bu sebeple, Suriyeli misafirlerimizin yararlanacağı yeni sağlık merkezlerinin kurulması için çalışmalar sürdürüyoruz ve böylece sosyal barışı sürdürmeyi planlıyoruz. Yani, şu anda gördüğümüz kadarıyla sosyal boyutta iki ülkenin halkları arasında belki bugüne kadar hiç olmamış düzeyde, yani Türkiye Cumhuriyeti kurulduğundan beri, bir iç içelik yaşanmaktadır. Biz bu hususu şöyle değerlendiriyoruz. Bu süreci doğru değerlendirebilirsek iki ülkenin halkları arasında geleceğe yönelik çok güçlü bir dostluk köprüsü kurmuş oluruz. Yani burada kalan insanlar ülkelerine döndüklerinde gönüllerinde bize ait bir yer kalmış olacak. Bu krizlerin bir an önce bitmesini arzu ediyoruz. Şu anda belki bir çıkış yolu gözük-

müyor ama er ya da geç bu kriz bitecek ve insanlar evlerine geri döneceklerdir. Döndüklerinde umut ediyoruz ki biz de onların evlerine gidip dostluk çayları içeceğiz.

Tam bu noktada sormak istediğim başka bir soru var. Tarihsel olarak benzeri örneklere baktığımız zaman kriz çözüle bile mültecilerin bazıları gitmiş oldukları ülkede kalıyorlar. Suriye örneğinde krizin uzama ihtimali de söz konusu. Kalıcılık ihtimali konusunda öngörüleriniz nelerdir ve buna dönük hazırlıklarınız var mı?

Tabi bizim arzumuz herkesin evine dönmesi; yani burada cennet de vaat etseniz, bülbül ve altın kafes deyişindeki gibi herkes yuvasına dönmeyi arzu eder. Bizim beklentilerimiz bu yönde. Tabi bu aşamada, bu hususla ilgili şu kadar kişi kalacaktır gibi bir veri yok. Dolayısıyla bu varsayımlardan bir çıkarım yapmak sağlıklı olmaz, ama ülkemiz her türlü senaryoya hazırdır. Ülkemizin gücü de buradan gelmektedir.

Bundan sonraki aşamada Suriye krizinin derinleşmesi durumunda yeni bir mülteci dalgasına karşı çalışmanız var mı? Artan sayılar karşısında nasıl bir politika izlemeyi düşünüyorsunuz?

Tabii ileriye dönük çalışmalarımız her zaman vardır. Yani şöyle

bir örnek vereyim size. Bizim bir gecede 10 bin kişiyi aldığımız günler olmuştur. Bunu Türkiye hissetmemiştir; yani bu kadar insanın mobilizasyonunu ülkeye hissettirmeden yerleştirmek çok büyük bir başarıdır, operasyon kabiliyetidir. Bunun ne ifade ettiğini pekiştirme açısından bir diğer örneğe bakalırız: Almanya ile Türkiye arasında yeniden yerleştirme (re-settlement) bağlamında bir süreç söz konusudur. Aylardır 10 bin kişinin yerleştirilmesi planlanmaktadır; uzun sürmesinin sebebi çok seçici olmalarından kaynaklanmaktadır. Buna karşın düşünün biz 10 bin kişiyi bir gecede alıyoruz. Dolayısıyla, Türkiye'nin geleceğe yönelik senaryoları vardır. Ümit ediyoruz ki bu kriz bir an önce biter.

Öte yandan, BM'nin de zaten geleceğe dönük planları var. Şu anda 9 milyon mülteci söz konusu; bunların 6,5 milyonu içerde kendi evini terk etmiş, kendi ülkesinde mülteci durumda. Yaklaşık 2,5 milyonu da ülkenin dışına çıkmış durumda. BM'nin beklentisi 2014 sonu itibarıyla ülke dışına çıkacak olanların sayısının 4 milyonu geçeceği yönündedir. Buradan BM'nin Türkiye'ye yönelik beklentileri ise 1,5 milyona ulaşan bir mülteci artışıdır. Ümit ediyoruz senaryo bu şekilde gerçekleşmez, ama Türkiye olarak biz her türlü hazırlığı yapıyoruz ve önlemi alıyoruz.

İnsanı yardım alanında Türkiye'nin kurumsal altyapısını yeniden yapılandırma faaliyetleri hakkında neler söyleyebilirsiniz? Bu bağlamda AFAD ve ilgili kuruluşların faaliyetleri ve özellikle devlet kurumları ile sivil toplum örgütlerinin insani yardımların koordinasyonu hakkında bilgi verebilir misiniz?

Biz, Suriye krizini kendi afetlerimizi yönetme anlamında da çok ciddi bir laboratuvar olarak değerlendiriyoruz. AFAD olarak afetin yönetimini iki farklı alanda ele aldık ve bu çerçevede yeniden yapılanıyoruz. Afetin yönetimi ile ilgili çok ciddi çalışmalarımız var; bu alanlarda belki dünyanın örnek alabileceği en ileri sistemlerin üzerinde çalışıyoruz ve 2014 sonu itibarıyla bu sistemleri bilişim altyapılarıyla birlikte kurmuş olacağız. Bir müdahale ihtiyacına karşı çok ciddi bir çalışmamız söz konusu. Diğer taraftan da kriz yönetiminden risk yönetimine geçen, yani zararları azaltmayı hedefleyen, bir risk yönetimi sistemi geliştirme yönünde çalışmalarımız var. Sadece doğal afetlere yönelik değil, bunun yanı sıra Suriye olayı gibi insan kaynaklı afetlere de odaklanıyoruz. Yine teknolojik afetler söz konusu; örneğin nükleer ve kimyasal tehdit ve kazalar, biyolojik veya siber saldırılara karşı da zararları azaltmaya yönelik çok ciddi bir model üzerinde çalışıyoruz. Bu doğrultuda,

bütünleşik tehlike haritalarının üretilmesi ve bu çerçevede geleceğe dönük risklerin belirlenmesi ve onların azaltılması gibi projelerimiz mevcuttur. Kısaca, afetin yönetimine dönük yeniden yapılanma ve yoğun projeler devam etmektedir. Diğer tarafta ise AFAD'ın yönetimi anlamında AFAD'ın içerisinde kendi sistemlerini geliştiriyoruz. Gerek organizasyonel gerek süreç anlamında çok ciddi çalışmalarımız söz konusu.

Tabii bunların bir alt kümesi olarak insani yardımlara bakabiliriz. Buradan edindiğimiz tecrübelerle, öncelikle sivil toplum kuruluşlarıyla aramızda bir güven unsuru oluşmuştur. Bu noktada bir ihtiyacı fark ettik. Sivil toplum kuruluşlarımıza dönük olarak standartların belirlenmesi, akreditasyon sisteminin kurulması -yani sivil toplum kuruluşlarımızın seviyelerinin bir üst lige çekilmesi-yoluyla bunların uluslararası arenaya taşınmasıyla alakalı çalışmaktayız. Bu standartların yükseltilmesi çalışmalarını da STK'lar ile birlikte yürütmekteyiz; yaklaşık olarak 12 tane çalıştay yaptık bu hususla ilgili. Ümidimiz Haziran sonu itibarıyla bu sistemi tamamlayıp yoğun eğitim süreci ile birlikte akreditasyon sistemini başlatmaktır. Bunu sağladığımız zaman Türkiye'yi bu alanda bir üst lige taşımış olacağız. Uluslararası alanda faaliyet gösterebilme anlamında bir üst lig. Zaten

AFAD BAŞKANI: "TÜRKİYE BAŞARISINI TECRÜBESİNE, SİSTEMLİ OLMASINA VE SİYASİ İRADESİNE BORÇLU"

Şu an uluslararası alanda çalışan sivil toplum kuruluşlarımız mevcut. Bu sistem ile hem sayıları hem de kaliteleri artmıŐ olacak. Dolayısıyla Türkiye, 2014 yılı sonu itibarıyla afet ve acil durumların yönetimi

alanlarında sistem üreten bir yapıya sahip olacaktır.

Bu keyifli sohbet için teşekkür eder, çalıŐmalarınızda kolaylıklar dileriz.

ORSAM, Ortadoğu konusunda faaliyet gösteren tarafsız bir düşünce kuruluşudur. ORSAM Ortadoğu ile ilgili bilgi kaynaklarını çeŐitlendirmeyi ve bölge uzmanlarının düşüncelerini Türk akademik ve siyasi çevrelere doğrudan yansıtabilmeyi hedeflemektedir. Bu amaçlar doğrultusunda ORSAM, Ortadoğu ülkelerindeki devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin Türkiye’de konuk edilmesini kolaylaştırarak, yerel perspektiflerin güçlü yayın yelpazesıyla gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır. ORSAM yayın yelpazesi içinde kitap, rapor, bülten, politika notu, konferans tutanağı ve ORSAM dergileri *Ortadoğu Analiz* ve *Ortadoğu Etütleri* bulunmaktadır.

© Bu metnin içeriğinin telif hakları ORSAM’a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar ve yararlanma dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu raporda yer alan değerlendirmeler yazarına aittir. ORSAM’ın kurumsal görüŐünü yansıtmamaktadır.

Ortadoğu Stratejik AraŐtırmalar Merkezi (ORSAM)

Süleyman Nazif Sokak No: 12-B ankaya / Ankara

Tel: 0 (312) 430 26 09 Fax: 0 (312) 430 39 48

www.orsam.org.tr